

گفتگو

با آقای داریوش آقابابایی

کارشناس و مدیر مالی و اقتصادی شرکت توکا فولاد



تهیه صورتهای مالی بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛

تجربه موفق

سازش

از شما سپاسگزاریم که دعوت ما را پذیرفتید. ابتدا برای آشنایی خوانندگان این گفتگو، شرکت سرمایه‌گذاری توکا فولاد را معرفی و سابقه و انگیزه شرکت در تهیه صورتهای مالی بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را توضیح دهید.

آقابابایی

شرکت سرمایه‌گذاری توکا فولاد در سال ۱۳۶۷ با نام شرکت تولیدی کارکنان مجتمع فولاد مبارکه تأسیس شده است و از شرکتهای سرمایه‌گذاری تابعه شرکت فولاد مبارکه اصفهان (سهامی عام) محسوب می‌شود. این شرکت در سال ۱۳۸۰ در

آقابابایی

به‌طور طبیعی پیاده‌سازی این استانداردها در ابتدا نیاز به حمایت مدیریت ارشد شرکت داشت. در ادامه، نیاز به نیروهای متخصص و آموزش‌های لازم بود که از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان مالی شرکت سرمایه‌گذاری با کمک استادان متخصص کشور این امر امکان‌پذیر شد. در این مسیر از رهنمودهای مشاوران متخصص نیز استفاده شد تا بتوان دوره‌گذار به استانداردهای بین‌المللی را با موفقیت سپری کرد.

در ابتدا بهای دفتری دارایی‌های ثابت به‌عنوان بهای مفروض برای طبقه دارایی‌های ثابت در نظر گرفته شد و صورتهای مالی بدون تجدید ارزیابی تهیه شد و در ادامه طبق درخواست شرکت مادر، طبقه‌های اصلی دارایی‌های ثابت شامل زمین، ساختمان، تأسیسات، و ماشین‌آلات و تجهیزات (معادل بیش از ۹۰ درصد مجموع دارایی‌های ثابت) با استفاده از نظرهای کارشناسان رسمی باصلاحیت ارزشگذاری شد و از این‌رو عناصر صورتهای مالی حتی‌المقدور به ارزشهای منصفانه نزدیک شد.

در خصوص زمان انجام پروژه می‌توان گفت که از زمان فراهم‌سازی برخی پیش‌نیازها مانند تشکیل گروه متخصص و با دانش به‌عنوان کمیته مرکزی در ستاد و برگزاری دوره‌های آموزشی با حضور متخصصان برای تمامی کارکنان مالی مجموعه، تا تهیه و ارائه صورتهای مالی حسابرسی‌شده به سازمان بورس و اوراق بهادار، حدود یک‌سال و نیم زمان صرف شد.

سازمان

چه مسائل و مشکلاتی پیش روی شما بود؟ برای حل مشکلها چگونه برخورد کردید؟

آقابابایی

به‌طور کلی، به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نیاز به تغییرهای اساسی در نظام آموزشی و دانشگاهی، سیستم‌های اطلاعاتی و فناوری اطلاعات، نظام‌های ارزیابی و ارزشگذاری و نیز هماهنگ‌سازی نهادهای قانونی ذیربط از جمله سازمان امور مالیاتی دارد. این موانع پیش‌تر وجود

بورس اوراق بهادار پذیرفته شد و به‌عنوان یک شرکت سرمایه‌گذاری (Holding) دوران جدیدی را در حیات خود آغاز کرد و با به‌کارگیری افراد متخصص و با دانش حاصل از سالها فعالیت و خدمت در صنعت فولاد، که درک دقیق و واقع‌بینانه‌ای از نیازها و زمینه‌های توسعه و صنعت فولاد داشتند، نیازها را شناسایی کرد و پیشنهادها را در قالب طرح‌های سرمایه‌گذاری مورد تجزیه و تحلیل و ارزیابی فنی-اقتصادی قرار داد. در حال حاضر گروه توکا در قالب بیش از ۳۰ شرکت مستقل، در چارچوب قانون تجارت و حاکمیت سازمانی مستقل، زیر راهبری متمرکز ستاد شرکت سرمایه‌گذاری توکا فولاد در ۵ حوزه حمل و نقل (ریلی و زمینی)، تولید، پیمانکاری، بازرگانی و مالی فعالیت می‌کند.

پیرو اطلاعیه سازمان بورس و اوراق بهادار در سال ۱۳۹۵، شرکت توکا فولاد تمایل خود جهت به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صورتهای مالی تلفیقی را اعلام کرد. سپس این شرکت صورتهای مالی حسابرسی‌شده تهیه‌شده براساس استانداردهای بین‌المللی برای سال مالی منتهی به ۱۳۹۵/۱۲/۳۰ (و دو سال مقایسه‌ای) را در سال ۱۳۹۶ از طریق سامانه کدال به سازمان بورس و اوراق بهادار ارسال کرد.

در خصوص انگیزه این شرکت از تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) می‌توانم به بهره‌مندی از مزایای متصور از به‌کارگیری این استانداردها اشاره کنم. برای نمونه، توانمندساختن شرکتها به ارائه اطلاعات مالی قابل‌اتکا و شفاف به استفاده‌کنندگان و کاهش نبود تقارن اطلاعاتی و ممانعت از زیان استفاده‌کنندگان صورتهای مالی، به‌ویژه سرمایه‌گذاران، افزایش مقایسه‌پذیری گزارشهای مالی، بهبود جهانی‌سازی بازارهای سرمایه، و افزایش جذب سرمایه‌های خارجی، و افزایش ارزش و اعتبار شرکت؛ اگرچه ممکن است مزایای متصور یادشده حاصل نشود.

سازمان

شرایط انجام کار چگونه بود؟ چه مسیری را پیمودید و چه کسانی در این کوشش، مشارکت داشتند؟

داشته و به نظر می‌رسد که عمده آنها تاکنون نیز مرتفع نشده باشد.

از طرفی نبود منافع حاصل از تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (برای نمونه ارتباط با بازارهای بین‌المللی و جذب سرمایه و تأمین مالی) انگیزه به‌کارگیری این استانداردها را در شرکتها از بین برده است. به عبارت دیگر، هزینه‌های پیاده‌سازی این استانداردها به‌خصوص برای شرکت‌های سرمایه‌گذاری (با تعداد بالای شرکت‌های فرعی و وابسته) بسیار زیاد است و در صورتی که مزایای حاصل از به‌کارگیری این استانداردها از مخارج آن کمتر باشد، تمایل شرکتها به سمت این استانداردها را کم می‌کند.

در این مسیر نیز مشکلاتی مربوط به ابهامهای مالی و حتی گزارشگری حسابرسی وجود داشت. به‌ویژه آن‌که این شرکت به جهت تنوع فعالیتهای شرکت‌های گروه ملزم به استفاده از بسیاری از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی بود. از طرف دیگر، ابهامهایی در خصوص ارزشگذاری شامل هزینه‌های به‌نسبت زیاد و کمبود متخصصان ارزیابی و ارزشگذاری و نبود اتفاق نظر واحد در خصوص مبانی ارزشگذاری وجود داشت. عمده این موارد با حمایت هیئت‌مدیره و و اتخاذ رویه‌های یکسان و مطابق با شرکت فولاد مبارکه اصفهان و اشتراک‌گذاری دانش با مشاوران متخصص مرتفع شد.

سازش

از چه ابزار و امکاناتی برای تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده کردید؟

آقابابایی

با در نظر گرفتن محدودیت زمانی یادشده، از طریق کاربرگهای اکسل (Excel) و تهیه کاربرگهای مربوط، صورتهای مالی ملی به بین‌المللی تبدیل شد. در این راستا، پرونده‌های اکسل برای هر يك از شرکتها جهت استاندارد کردن تمامی اقلام صورتهای مالی و همچنین گردآوری تمامی اطلاعات لازم جهت افشا تهیه شد و تعدیلهای مورد نیاز براساس رویه‌های انتخاب‌شده و اطلاعات در دسترس طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

اعمال و درنهایت صورتهای مالی تمامی شرکت‌های گروه براساس الزامهای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی در پرونده‌های اکسل تهیه شد. سپس صورتهای مالی تلفیقی گروه براساس استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی در پرونده‌های اکسل تدوین شد. لازم به ذکر است که در این مسیر همکاری مدیران و کارکنان شرکت‌های زیرمجموعه بسیار چشمگیر بود.

سازش

از آنجا که استانداردهای حسابداری ایران تفاوت بسیار کمی با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی دارد، ادعا می‌شود که تفاوت ساختاری مهمی وجود ندارد. تجربه شما چه تفاوت‌های مهمی را نشان داد؟

آقابابایی

از جمله مهمترین تفاوت‌های ساختاری یا به عبارت دیگر تفاوت‌های طبقه‌بندی اقلام صورتهای مالی و تفاوت‌های افشا می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- نحوه طبقه‌بندی اقلام در صورت جریان وجوه نقد در ۳ طبقه،
- طبقه‌بندی «سایر داراییهای مالی» به‌طور عمده شامل سرمایه‌گذاری در اوراق نگهداری‌شده تا سررسید، سرمایه‌گذاریهای معاملاتی، سرمایه‌گذاریهای آماده برای فروش، و وامها و مطالبات،
- افشای هزینه‌های حقوق هیئت‌مدیره و مدیر عامل،
- افشای زمان سررسید بدهیها و تجزیه سنی مطالبات واحد تجاری،
- تهیه یادداشت مربوط به گزارشگری قسمتهای عملیاتی براساس نتایج حاصل از گزارشهای سیستمهای اطلاعاتی طراحی شده، و
- افشای ریسکهای اعتباری، بازار، نقدینگی و عملیاتی.

سازش

چه تفاوت‌های مهمی در اطلاعات صورتهای مالی و یادداشت‌های توضیحی، در این دو چارچوب گزارشگری مالی، و بین آنها وجود داشت؟

آقابابایی

از جمله مهمترین تفاوت‌های محتوایی یا به عبارت دیگر تعدیلات شناخت و اندازه‌گیری مربوط به اقلام صورتهای

پیاده‌سازی این استانداردها

در ابتدا

نیاز به

حمایت مدیریت ارشد

شرکت داشت

پذیرد و ضمن اعمال مبالغ تجدید ارزیابی، هرگونه تغییر در برآورد مدیریت از عمر مفید داراییهای ثابت و ارزش باقی مانده آنها به صورت سیستمی انجام گیرد.

ساز

استفاده‌کنندگان از اطلاعات صورتهای مالی، از دستاوردهای شما چه بهره‌ای بردند یا می‌توانند ببرند؟ شرکت از این دستاوردها چه بهره‌برداری کرده است؟

آقابابایی

با عنایت به این‌که از ارزشهای منصفانه در تهیه صورتهای مالی بهره گرفته شده است، و نیز سطح موارد افشا گسترده‌تر شده است، از این رو انتظار بر این است که با افزایش شفافیت و اتکاپذیری صورتهای مالی و کاهش نبود تقارن اطلاعاتی، سرمایه‌گذاران موجود و توانمند، بتوانند در تحلیلهای اقتصادی خود موفق‌تر عمل کرده و به صورت کلی کارایی بازار سرمایه افزایش پیدا کند. برای اعتباردهندگان نیز ارزیابی توان مالی شرکتها و تحلیل قدرت بازپرداخت دیون ممکن است تسهیل شود. برای دولت نیز شناسایی مالیات به صورت تعهدی یا به عبارتی مالیات انتقالی ممکن است در سیاست‌گذاریهای مالیاتی مفید واقع شود.

مالی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- زیان تأییدشده از سوی سازمان امور مالیاتی که به وسیله واحد تجاری در تاریخ گزارشگری مورد استفاده واقع نشده است،
- زیان ناشی از تسعیر ارز منظور شده به بهای تمام شده داراییها،
- محاسبه دارایی و بدهی مالیاتهای انتقالی بابت تمامی تفاوتهای اندازه‌گیری حسب مورد و طبقه‌بندی و افشای صحیح آنها در صورتهای مالی،
- تعیین ارزش منصفانه یا مبلغ تجدید ارزیابی شده املک، ماشین آلات و تجهیزات به عنوان بهای تمام شده مفروض در تاریخ گذار،
- برآورد عمر مفید داراییهای ثابت و ارزش باقی مانده آنها جهت محاسبه صحیح استهلاک داراییها،
- تعیین ارزش منصفانه خالص داراییهای شرکتهاى فرعى در تاریخ تحصيل و در نتیجه تعیین مبلغ سرقفلى تحصيل شده در صورتهای مالی تلفیقی به همراه آزمون کاهش ارزش سرقفلى ترکیبی و تلفیقی،

- اطلاعات مربوط به ارزش منصفانه خالص داراییهای شرکتهاى فرعى در تاریخ تحصيل ترکیبهای مرحله‌ای جهت تجدید اندازه‌گیری داراییها و مبلغ سرقفلى قبلى،
- تعیین نرخ تنزیل، تنزیل بدهیهای درازمدت، و شناسایی مالیات انتقالی تفاوتهای ناشی از هزینه تأمین مالی منظور شده به بهای تمام شده دارایی ثابت و تفاوت هزینه استهلاک،
- شناسایی مالیات انتقالی ناشی از ترکیبهای تجاری و معامله‌های درون گروهی، و

- برآورد مدیریت در خصوص تعیین ارزش فعلی هرگونه ذخیره‌ای از بابت مخارج برچیدن و بازسازی محل استقرار ماشین آلات و تجهیزات.

ساز

با تجربه‌ای که از کوشش خود به دست آوردید، به نظر شما مسیر درست چه باید می‌بود؟

آقابابایی

شاید اگر زمان کافی و دانش فعلی موجود بود، از ابتدا سعی می‌شد که اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از طریق طراحی، نصب و راه‌اندازی سیستم‌های مالی و به صورت بنیادین انجام شود. برای نمونه، محاسبات استهلاک ممکن است با استفاده از یک نسخه مکمل سیستم اموال صورت

لیکن با استفاده از ارزشهای منصفانه نتایج ممکن است متفاوت باشد و با مقایسه نتایج فعالیتهای ما با کسب و کار جهانی مشابه، توجیه پذیری برخی فعالیتهای ممکن است زیر سؤال رود.

سازش

آیا تهیه صورتهای مالی مربوط به دورههای بعد را در برنامه دارید؟ چه چالشهایی هنوز بر سر راه شما وجود دارد؟

آقابابایی

بله، برای سال مالی ۱۳۹۶ نیز در حال نهایی شدن و ارائه به حسابرس است. مباحث تعدیلهای سنواتی و تهیه صورتهای مالی با اقلام مقایسه‌ای دو ساله و ایجاد مانده‌های ابتدای سال و محاسبه‌های مجدد در پرونده‌های اکسل به لحاظ زمان بردن و تعدد شرکتها را می‌توان از مباحث چالش برانگیز نام برد.

سازش

پیشنهاد شما، که پیش از دیگران فرایند گذار را تجربه کردید، برای مراجع حرفه‌ای، سازمان بورس و دیگر نهادهای مرتبط چیست؟

آقابابایی

شاید مهمترین چالشهای پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی، مباحث مربوط به ارزش منصفانه و مباحث مالیاتی باشد. از این رو رفع امور مربوط به نظامهای ارزیابی و ارزش‌گذاری و تهیه يك دستورالعمل جامع مالیاتی از سوی مراجع قانونی ذیربط از جمله سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی، بانک مرکزی و بیمه مرکزی ایران با سازمان امور مالیاتی در خصوص تفاوت‌های موقت مالیاتی که مورد پذیرش تمامی نهادهای مزبور قرار گرفته به همراه آموزش این مباحث به جامعه حرفه‌ای می‌تواند مورد توجه خاص قرار گیرد.

سازش

از همراهی شما، بار دیگر تشکر می‌کنم. پاسخهای شما رهنمودهای بسیار سودمندی برای استفاده کسانی دارد که علاقه‌مند به گذار از استانداردهای ملی به بین‌المللی هستند.



برای شرکتها و نیز برای شرکت توکا فولاد، شاید مهمترین مزیت تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تسهیل جذب سرمایه و تأمین مالی خارجی باشد، که البته پیش‌نیاز آن ارتباطها با بازارهای بین‌المللی است که همان طور که گفته شد با کاهش ارتباطات با دنیای بیرون شاید منافع متصور قبلی وجود نداشته باشد. از طرف دیگر، ناگزیر هستیم در سالهای آینده به دانش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تجهیز شویم و سازمان حسابرسی نیز در حال تهیه و تصویب استانداردهای ملی جدید مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. از این رو تجهیز به دانش استانداردهای بین‌المللی به صورت کلی برای شرکت سرمایه‌گذاری مفید است.

سازش

این‌که ناچار بودید به‌طور همزمان صورتهای مالی شرکت را براساس دو چارچوب گزارشگری مالی تهیه کنید، آیا شما را با مشکل روبه‌رو ساخت؟

آقابابایی

به‌طور طبیعی ایجاد زیرساختهای لازم به‌خصوص برای ایجاد دو گروه مجزا و به‌صورت همزمان برای دو چارچوب گزارشگری مالی، نیازمند به‌کارگیری گروه مالی متخصص، برنامه‌ریزی و هماهنگی بین این گروه‌ها در سطح شرکت مادر و در سطح تمامی شرکتهای زیرمجموعه و به‌طور کلی صرف هزینه‌های بیشتر است. همان‌گونه که اشاره کردم در انجام این مهم، مدیران مالی و کارکنان مالی شرکتهای زیرمجموعه همکاری بسیار زیادی داشتند و آنها هم مجبور به فعالیت در دو چارچوب گزارشگری مالی شدند؛ به‌خصوص آن‌که تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای ملی و بین‌المللی برای سال ۱۳۹۵ به‌صورت همزمان انجام می‌شد.

تفاوت اقلام به‌خصوص افزایش بهای داراییها و کاهش سود خالص و به‌تبع آن کاهش بازده داراییها شاید برای شرکتها مشخص‌کننده برخی از واقعیتها باشد. این‌که تورم در شرایط محیطی کشور ما و استفاده از بهای تاریخی داراییها ممکن است برخی نسبت‌های مالی مانند بازده داراییها (و به‌طور کلی سودآوری) را مناسب نشان دهد،